Warszawa, dnia 14 listopada 2012 r.

Protokół trzeciego posiedzenia Senackiego Zespołu Energii Odnawialnej

Dnia 8 listopada 2012 r. o godzinie 11.00 w sali 176 odbyło się posiedzenie Senackiego Zespołu Energii Odnawialnej. W posiedzeniu wzięli udział: Grzegorz Wiśniewski - Prezes Zarządu Instytutu Energetyki Odnawialnej, Katarzyna Michałowska-Knap - dyrektor Instytutu ds. Badań i Rozwoju, Koordynator Zespołu ds. Energetyki Wiatrowej oraz Janusz Pilitowski – dyrektor Departamentu Energii Odnawialnej w Ministerstwie Gospodarki. Tematem posiedzenia były: stan aktualny i perspektywy rozwoju energetyki wiatrowej jako wycinka energetyki odnawialnej w Polsce oraz stan prac nad projektem ustawy o energetyce odnawialnej.

W przygotowanym przez Instytut Energetyki Odnawialnej materiale przedstawiono szanse, możliwości, bariery i ograniczenia rozwoju energetyki odnawialnej, z wyróżnieniem energetyki wiatrowej jako części systemu. W przedstawionym raporcie zwrócono uwagę na ilość zasobów, na konkurencyjność energetyki wiatrowej oraz uwarunkowania gospodarcze, które jest w stanie stworzyć oraz na to, co może do tej gospodarki wnieść. W analizie pojawiły się także kwestie środowiskowe.

Dr Katarzyna Michałowska – Knap przedstawiła najważniejsze tezy raportu. Patrząc na składniki realnego potencjału technicznego odnawialnych źródeł energii (OZE), widać, że jego większość przypada na energetykę wiatrową, stąd największe zainteresowanie tą technologią, która choć nie jest nowa, to charakteryzuje się znacznym zakresem innowacji. Technologia ta w ostatnich latach odnotowała znaczące sukcesy, zwłaszcza z punktu jej wykorzystania w warunkach polskich. Polska jest bowiem krajem o niskich prędkościach wiatru, a zanotowany 3 lata temu przełom technologiczny dotyczy zastosowania turbin o dużych wirnikach, mogących uzyskiwać znaczącą produktywność w warunkach polskich. W ciągu ostatnich lat rozwoju koncentrowano się na takich aspektach jak zmniejszenie uciążliwości energetyki wiatrowej dla środowiska, spadek kosztów inwestycyjnych i poprawa efektywności wykorzystania surowców przy konstrukcji energetyki wiatrowej. W krajach unijnych o porównywalnym potencjale do Polski w zakresie energetyki wiatrowej, w świetle przedstawionych danych widać wyraźnie znacznie większe roczne przyrosty

zainstalowanej mocy. Pod koniec września 2012 r. w Polsce było 2341 MW zainstalowanej mocy, i głównie dotyczyło to energetyki wiatrowej. Mimo to jest to wciąż bardzo słabe wykorzystanie posiadanego potencjału. Patrząc na koszty systemu wsparcia w odniesieniu do nowych mocy, zainstalowanych w latach 2006-2011, widać wyraźnie brak w obecnym systemie zróżnicowania wsparcia dla poszczególnych technologii oraz uwzględnienia rzeczywistych nakładów inwestycyjnych. Rozkład mocy zainstalowanej oraz liczby koncesjonowanych instalacji wiatrowych w poszczególnych województwach pokazuje, iż w północnej i północno-zachodniej Polsce częściej spotyka się duże farmy wiatrowe, zaś w Polsce środkowej mamy do czynienia z dużą liczbą mniejszych instalacji. Ponad 80% mocy farm wiatrowych skupionych jest w 55 obiektach o mocy powyżej 55 MW. W porównaniu z europejskimi krajami o podobnym potencjale i powierzchni, moc planowana do zainstalowania do roku 2020 jest niewielka. Należy jednak podkreślić innowacyjność krajowego planu działania, który zawiera w sobie zarówno morską jak również małą, prosumencką energetykę wiatrową.

Obecnie wykorzystywane jest około 1% potencjału ekonomicznego energii wiatrowej, który jest porównywalny z niemieckim potencjałem ekonomicznym energii wiatru. Podkreślić jednak trzeba, iż ze względu na długość linii brzegowej, dysponujemy jednym z największych na Bałtyku potencjałów morskiej energetyki wiatrowej, zaś na skutek rozwoju nowych technologii również obecnie większość rolniczego obszaru Polski nadaje się pod energetykę wiatrową.

Mówiąc o energetyce wiatrowej pamiętać należy także o potencjale rozwojowym polskiego przemysłu energetyki wiatrowej, a więc produkcji komponentów do turbin wiatrowych, możliwości wykorzystania potencjału polskiego przemysłu stoczniowego i elektromaszynowego, o znaczącej ofercie rynkowej firm zajmujących się instalacją i eksploatacją elektrowni wiatrowych oraz o producentach małych turbin wiatrowych i dużym zainteresowaniu rozwojem tej gałęzi przemysłu.

Analizując zebrane dane stwierdzamy, iż w zakresie oddziaływania środowiskowego instalacji energetycznych najwięcej osób wyraża chęć sąsiadowania z farmami wiatrowymi, technologiami słonecznymi, najmniej zaś jest skłonnych mieszkać obok elektrowni węglowych i atomowych. Szacunkowe udziały podatków wpływających do kas gminnych z tytułu funkcjonowania na ich terenie elektrowni wiatrowych w latach 2010-2020 mieszczą się w przedziale od ok. 2% do nawet 17-18% całkowitych wpływów.

Patrząc na poszczególne technologie energetyczne i koszty zewnętrzne w społeczeństwie, gospodarce i przyrodzie można powiedzieć, że energetyka wiatrowa wypada zdecydowanie najkorzystniej spośród wszystkich technologii energetycznych.

Ostatnim zagadnieniem ujętym w przedstawionej prezentacji była energetyka wiatrowa na morzu, jako wielki potencjał energetyczny polskich obszarów morskich - do 2030 roku Polska mogłaby stać się jednym z liderów morskiej energetyki wiatrowej na Bałtyku, z mocą zainstalowaną ok. 5 GW. Może to przynieść korzyści dla całego kraju, chociażby w postaci wzrostu obrotów w sektorze produkcji urządzeń, obsługi instalacji oraz tworzenia trwałych miejsc pracy dla osób na morzu. Szacunkowe potencjalne obroty sektora morskiej energetyki wiatrowej to ok. 150 mln zł rocznie w fazie przedinwestyyjnej, 7 mld zł do roku 2030 w fazie budowy farm wiatrowych i 500 mln zł rocznie na etapie obsługi i instalacji.

Dyrektor Jerzy Pilitowski odniósł się do zaprezentowanego raportu w kontekście projektowanej ustawy o odnawialnych źródłach energii. Wskazał, iż zaprezentowane informacje zawierają kilka pozytywnych elementów problematyki rozwoju wiatrowej. Ale trzeba również spojrzeć na problem w sposób krytyczny. Realizacja zadań i zobowiązań w zakresie energetyki wiatrowej wynika z zakresu przyjętych dokumentów rządowych – „Polityki energetycznej Polski do 2030 roku" oraz „Krajowego Planu Działania do 2025 roku". W dokumentach tych określony jest potencjał rzeczywisty i ekonomiczny rozwoju energetyki wiatrowej, Trzeba sobie jednak zadać pytanie czy jest on rzeczywiście w pełni wykorzystywany. Trzeba również pamiętać, że zmian nie dokonuje się błyskawicznie i w sposób rewolucyjny, oraz o tym, że odbywają się one w określonym kontekście społecznym. W przygotowywanym projekcie ustawy o odnawialnych źródłach energii kwestie związane z mechanizmami i instrumentami wsparcia dla energetyki odnawialnej są przedmiotem najszerszej dyskusji w środowiskach branżowych i wytwórców energii. Dotyczy ona tego, na ile mechanizmy wsparcia sa efektywne ekonomicznie, optymalne z punktu widzenia odbiorcy końcowego i czy wnioski, które wynikają z oceny dotychczasowego systemu wsparcia sa przekładane na propozycje rozwiązań legislacyjnych. Przedstawione w zaprezentowanym raporcie przykłady niektórych krajów pokazują, że tam gdzie jest istotne wsparcie poprzez rozwiązania legislacyjne, tam ma miejsce dynamika w zakresie przyrostu mocy zainstalowanej. Projekt ustawy zakłada wzrost kosztów wsparcia, które będą dedykowane według określonych kryteriów ekonomicznych.

Pytania senatorów dotyczyły konkretnych przypadków budowy farm wiatrowych oraz nastawienia i obaw mieszkańców terenów, na których mają one powstać, eliminacji występujących barier i funkcjonujących mitów.

Wskazano, iż zbyt mało jest informacji o korzyściach jakie przynosi energia odnawialna. Wskazano też iż problemem jest rownież rynek deweloperski. Często wadliwe projekty, robione przez mało fachowych deweloperów, nie są kupowane przez inwestorów, a tym samym blokują możliwość przyłączenia innym profesjonalnym projektom. Kolejnym problemem jest dezinformacja oraz brak programów propagujących rozwój energetyki wiatrowej.

Najważniejszymi barierami, które napotyka rozwój energetyki wiatrowej są:

- bariery dostępu do systemu - przyłączenia do sieci, blokada możliwości przyłączeniowych na terenach o największym rozwoju energetyki wiatrowej,

- bariery planistyczne – najdłuższą częścią procedury jest proces planowania przestrzennego dla deweloperów,

- bariery środowiskowe – z brakiem jasno określonych oficjalnych wytycznych i regulacji dotyczących lokalizacji elektrowni wiatrowych,

- bariery dostępu do finansowania i ryzyka finansowego, kreowanego przez trzy poprzednie bariery oraz obecny, niedoskonały system wsparcia.

Na posiedzeniu ustalono, iż jedno z kolejnych spotkań Zespołu poświęcone zostanie innym źródłom energii odnawialnej – fotowoltaice, geotermii i biomasie.

Protokół sporządzono
w Biurze Spraw Senatorskich
tel. (22) 694 95 40
bss@nw.senat.gov.pl